

BA ØKONOMI HA(jur.)

Sommereksamen 2018

Ordinær eksamen

Skriftlig prøve i: Selskabsret

Varighed: 4 timer

Hjælpemidler: Alle

Fagets kvalifikationsbeskrivelse er indsat bagerst i opgaven.)

De tre kammerater Walther Winther (WW), Yrsa Yngve (YY) og Xander Xavier (XX) havde i lang tid talt om at stifte et selskab sammen, når de var færdige med studierne. I sommeren 2017 fik de alle tre deres cand.merc(jur.)-grader fra Aarhus BSS – nu lå verden åben for deres fødder!

Walther, Yrsa og Xander ville lave en virksomhed, der skulle beskæftige sig med produktion og salg af attachemapper lavet af særligt fint kalvelæder fra forkælede østjyske kalve.

Walther, Yrsa og Xander diskuterede meget, hvilken selskabsform de skulle vælge. Walther hældte mest til et anpartsselskab på grund af den begrænsede hæftelse, Yrsa til et interessentskab, fordi hun godt kunne lide "alle for én"-elementet, og Xander til et kommanditselskab, da han vist nok havde en rig onkel fra Amerika, der gerne ville være pengemand.

1. Redegør kort for de tre selskabstyper i forhold til regulering og de forskellige typer selskabsdeltagere, herunder deres hæftelse og selskabsdeltagernes beslutningskompetence.

- **Anpartsselskaber**
  1. **Reguleret af selskabsloven**
  2. **Begrænset hæftelse**
  3. **Træffer beslutninger på generalforsamlingen**
  4. **SL § 45: lighedsprincippet, ingen loyalitetspligt**
- **Interessentskaber**
  1. **Ingen materiel regulering**
  2. **Personlig, solidarisk og principal hæftelse**
  3. **Som udgangspunkt kræver alle beslutninger enighed hos interessenterne**
  4. **Arbejds- og ledelsesforpligtelse**
- **Kommanditselskaber**
  1. **Ingen materiel regulering**

2. To typer selskabsdeltagere: komplementar (personlig hæftelse) og kommanditister (begrænset hæftelse)
3. Afgørende at komplementaren har økonomisk og forvaltningsmæssige beføjelser – de studerende skal angive eksempler på disse beføjelser

Walther, Yrsa og Xander blev enige om at stifte et interessentskab. Selskabet "Spoiled Cow I/S" blev stiftet pr. 1. juli 2017. Af interessentskabsaftalen følger, at alle interessenterne er berettigede til at forpligte selskabet, mens substantielle beslutninger kræver, at interessenterne handler i forening.

Spoiled Cow I/S havde allerede kontakt til et garveri med egen systue, der kan fremstille attachemapperne, men de manglede endnu kalveskindet. Faktisk skulle det hele helst gå lidt hurtigt, hvis de skulle nå at være på markedet til julehandlen.

Xander kendte tilfældigvis en vældig rar landmand på Helgenæs, Kenny Krogh (KK), der både masserede sine kalve og sang godnatsang for dem. Deres skind måtte være intet mindre end sublimt til at lave Spoiled Cow I/S's eksklusive attachemapper. Xander tog en fredag eftermiddag ud til Kenny på Helgenæs, nussede kalvene lidt bag ørerne og talte med Kenny om muligheden for at købe skindet hos ham.

Kenny ville rigtig gerne handle med Spoiled Cow, men han var faktisk lige ved at indgå en aftale med en anden landmand om at oprette et joint venture og profilere dansk landbrug yderligere ved at skabe "det danske kobekød". Hvis Xander slog til med det samme, ville han dog gerne afstå fra aftalen og handle udelukkende med Spoiled Cow. Xander jublede ved udsigten til den aftale og gav håndslag på at købe skindet fra alle Kennys 700 kalve.

Om mandagen fortalte Xander glædesstrålende Walther og Yrsa om aftalen. De var dog ikke så imponerede, som Xander havde forventet, og Yrsa ringede til Kenny for at annullere aftalen. Det ville Kenny dog slet ikke høre tale om, for han havde netop afvist sin deltagelse i JV-projektet.

2. Er Spoiled Cow I/S forpligtet af aftalen?

- I deres besvarelse skal de studerende diskutere, hvorvidt Xander er legitimeret til at forpligte selskabet.
- Udgangspunktet er, at enhver interessent er legitimeret til at forpligte selskabet.
- De studerende skal derefter diskutere, om dispositionen er "naturlig og normal" for Spoiled Cow I/S. Aftalen må bedømmes som naturlig for en virksomhed af den karakter og normal for en virksomhed af den størrelse.
  - o Det vil være naturligt, at en virksomhed, der beskæftiger sig med produktion og salg af attachemapper, indgår en aftale om køb af kalveskind, og normal for en virksomhed af den størrelse, idet produktionen af mapperne kræver et parti af en vis størrelse, førend det kan svare sig at producere dem.
- Xander handler derfor inden for legitimationens grænse, og selskabet vil som udgangspunkt være forpligtet.

- Af interessentskabsaftalen følger dog, at substantielle beslutninger kræver, at alle interessenter handler i forening. De studerende skal identificere dette som en sådan beslutning.
  - o Der er dog intet, der tilsiger, at Kenny Krogh skulle være i ond tro om, at Xander ikke har tilladelse til at indgå aftalen, hvorfor Spoiled Cow I/S vil være forpligtet af aftalen.
  - o Det eksterne element (om selskabet er forpligtet af aftalen) berøres dog ikke af det interne element (om XX må indgå aftalen), så længe KK/TRM ikke er i ond tro herom.
- Noe Munck s. 126 f. og 132 ff.

Walther, Yrsa og Xander syntes, at det var lidt rigeligt dyrt at lave de fine attachemapper af skind fra østjyske kalve, og de overvejede derfor, om der ikke også fandtes tilstrækkeligt forkælede kalve i Italien, hvis skind kunne anvendes. Walther fik til opgave at tage på inspirationstur til Italien for at besøge en række potentielle leverandører.

I flyet til Milano fik Walther plads ved siden af den charmerende Rosa. De faldt dybt og inderligt for hinanden, og det var mere gelato og Barolo end skindkvalitet og dyrevelfærd, der fik Walthers opmærksomhed på rejsen. Walther vendte derfor tomhændet retur til Spoiled Cow I/S.

Til gengæld gik han og Rosa helhjertet ind i kampen for at få et langdistanceforhold op at køre. Walther var *head over heels* forelsket, og det kunne mærkes på hans arbejdsindsats, syntes Yrsa og Xander. Walther virkede fraværende på kontoret, han missede flere aftaler med forretninger, der muligvis ville aftage Spoiled Cows tasker, og han mødte konsekvent for sent på arbejde, fordi han sad oppe og facetimedede med Rosa til langt ud på natten.

Yrsa og Xander var grænseløst irriteret på Walther, og ultimo november 2017, hvor Spoiled Cow gerne skulle have haft godt gang i julehandlen, blev det for meget for de to. Dagen efter meddelte de Walther, at de ønskede at køre Spoiled Cow I/S videre uden ham.

3. Kan Yrsa og Xander smide Walther ud af selskabet?

- De studerende skal identificere, hvilken ophørsgrund Yrsa og Xander gør gældende: udelukkelse som følge af væsentlig misligholdelse.
- Udgangspunktet er, at der er såvel ret som pligt til at deltage i ledelsen og driften af selskabet.
- For at kunne udelukke Walther skal han have *væsentligt* misligholdt interessentskabsaftalen.
  - o Det centrale i opgaven er ikke, at de studerende når frem til resultatet, at Walther ikke væsentligt har misligholdt aftalen, men at de studerende diskuterer væsentlighedsbetingelsen ved brug af casens oplysninger.
  - o De studerende bør inddrage dommen U.1979.312H, Klostermølles Dambrug, ligesom de bør diskutere, hvorvidt Yrsa og Xander har forholdt sig passivt.
- Noe Munck s. 109 og 164-165.

Uanset svaret på ovenstående spørgsmål skal det lægges til grund, at Walther Winther er udtrådt af selskabet pr. 1. januar 2018.

Efter Walthers udtræden begyndte det imidlertid at gå dårligt for interessentskabet. Yrsa og Xander havde ikke den samme forretningsforståelse som Walther. Allerede den 1. marts 2018 måtte Yrsa og Xander meddele selskabets eneste kreditor Kenny Krogh (KK), at interessentskabet ikke kunne betale sine regninger, i alt 1,2 mio. kr. Heraf stammede 900.000 fra tiden før Walthers udtræden og 300.000 kr. tiden efter Walthers udtræden.

Kenny tog straks kontakt til Spoiled Cow I/S efter at være blevet underrettet om selskabets problemer og krævede det fulde beløb betalt af Yrsa, Xander og Walther personligt. Yrsa nægtede at betale, da hun anførte, at det var interessentskabet, der skyldte Kenny penge, og ikke hende. Xander ville principielt godt betale, men frygtede at det i sidste ende ville være ham, der hang på hele regningen selv. Walther nægtede at betale under henvisning til, at han var udtrådt af interessentskabet.

4. Kan Kenny kræve de 1,2 mio. kr. betalt af hhv. Yrsa, Xander og/eller Walther? I besvarelsen skal der tages stilling til selskabsdeltagernes fremførte anbringender.

- Yrsa:
  - o De studerende skal identificere, at der er tale om et spørgsmål om interessenters hæftelse, der er personlig, solidarisk og principal.
  - o Yrsa kan derfor ikke nægte at betale det fulde beløb på 1,2 mio. kr., hvis kravet rettes mod hende.
  - o Den gode besvarelse vil inddrage Martin Chr. Kruhls artikel U.2009B.138, hvori Martin Chr. diskuterer, om hæftelsen er "modificeret subsidiær". Pensum – og artiklen – holder dog fast i det traditionelle udgangspunkt om principal hæftelse.
  - o Noe Munck, s. 137 ff.
- Xander:
  - o Spørgsmålet vedrører regres mellem interessenter.
  - o Såfremt en enkelt interessent indfrier selskabskreditorens krav, har denne principalt krav på refusion fra selskabet (ikke muligt her) og subsidiært krav på regres fra de øvrige interessenter.
  - o Den gode besvarelse anfører yderligere, at regreskrævet mellem interessenterne opgøres pro rata, jf. princippet i GBL § 2, stk. 2, og at Xander derfor kun kan rette et regreskrav mod Yrsa vedrørende de 300.000 kr., der stammer fra tiden efter Walthers udtræden, jf. dog nedenfor om frigørelse for hæftelse fra faste kontraktspartnere.
  - o Noe Munck, s. 147 ff.
- Walther:
  - o Spørgsmålet vedrører, hvornår en interessent frigøres for sin hæftelse.

- De studerende bør se, at Walther i hvert fald hæfter for kravet på de 900.000 kr., der er opstået i tiden, hvor han var interessent. Der er ikke noget i opgaven, der tilsiger, at han er blevet frigjort fra sin hæftelse af Kenny.
- Vedr. de 300.000 kr. bør de studerende angive, at udgangspunktet er, at interessenter frigøres for deres hæftelse, når de udtræder af selskabet.
- Dette udgangspunkt modificeres dog, hvis en interessent *ikke* har gjort faste samarbejdspartnere opmærksomme på, at vedkommende er udtrådt, da disse i så fald vil få en berettiget forventning om, at vedkommende stadig er interessent.
- De studerende bør nå frem til, at Walther også hæfter for denne del af kravet.
- Udtrædende interessenters hæftelse, Noe Munck s. 141-142.

Efter sin udtræden af Spoiled Cow I/S blev Walther Winther (WW) ansat i IR-afdelingen (Investor Relations) i det børsnoterede selskab TGIF A/S, der har til formål at "arrangere fredagsbarer, events og musikfestivaler".

Selskabets direktion består af tre personer:

1. Adam Ajstrup (AA), administrerende direktør
2. Benjamin Berg (BB), økonomidirektør
3. Claus Cold (CC), kreativ direktør

Selskabets bestyrelse består af følgende personer:

1. Adam Ajstrup, administrerende direktør og alment bestyrelsesmedlem
  - 32 år
  - Iværksætter
  - Autodidakt
2. Claus Cold, kreativ direktør og alment bestyrelsesmedlem
  - 28 år
  - Uddannet kaospilot, medlem af RUC's advisory board og bestyrelsesmedlem i 12 start up-virksomheder
3. Dorthe Ajstrup (DA), alment bestyrelsesmedlem
  - 65 år
  - Adams mor
  - Efterløn, tidligere skrædder
4. Emil Eskildsen (EE), alment bestyrelsesmedlem
  - 45 år

- cand.merc.aud siden 1998
- Bestyrelsesmedlem i 15 børsnoterede selskaber

5. Franz Friis (FF), bestyrelsesformand

- 78 år
- cand.jur.
- Pensioneret sagfører og nu professor emeritus

6. Herudover tre medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer

TGIF A/S havde modtaget et påbud fra Finanstilsynet om at evaluere bestyrelsens sammensætning i forhold til anbefaling 3.1. i Anbefalinger for god Selskabsledelse. Derudover foreslog Walther, at TGIF A/S lige fik kontrolleret, om selskabslovens regler om ledelsesorganerne og deres sammensætning var overholdt.

5. Kommenter på TGIF A/S's bestyrelsessammensætning ud fra Finanstilsynets påbud og Walthers bemærkning om opfyldelsen af selskabslovens regler.

- De studerende bør indledningsvist fastslå, at kapitalselskabers ledelsesstruktur er reguleret af § 111, der bestemmer, at en bestyrelse skal bestå af minimum tre medlemmer.
- § 111, stk. 1, 4. pkt: Flertallet af bestyrelsens medlemmer skal i aktieselskaber være personer, som ikke er direktører i selskabet → opfyldt.
- Dette selskab har endvidere udnyttet reglerne om medarbejderrepræsentation, jf. § 140. De studerende bør kort anføre, hvad reglerne for medarbejderrepræsentation er, og slå fast, at selskabet opfylder reglerne vedr. antallet af medlemmer.
- Momenter/diskussionspunkter:
  - Antallet af bestyrelsesmedlemmer → minimumskrav, børsnoteret selskab
  - Kompetencer: hvilke kompetencer har selskabet brug for?
    - Tvivlsomt om DA bringer særlige kompetencer til selskabet.
    - EE og FF besidder utvivlsomt nyttige kompetencer.
  - Alder: DA og FF oppe i årene.
  - Antal ledeshverv: har medlemmerne den fornødne tid til at varetage hvervet som bestyrelsesmedlem? Særligt CC og EE. Dog forskel på karakteren af disse hverv. Diskussion af, om omfanget egentlig er særlig forskelligt.
  - Køn: Kun en enkelt kvinde (ud over evt. medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer)
  - Uafhængighed: AA og BB direktører → ikke uafhængige. DA er AA's mor → heller ikke uafhængig.
  - At direktionen er repræsenteret i selskabets bestyrelse.
- De studerende bør anvende Anbefalinger for god Selskabsledelse til at underbygge deres diskussion.

TGIF A/S's ejerkreds er spredt over mere end hundrede småaktionærer. Mange studenterforeninger og personaleforeninger og endda et par mikrobryggerier i Aarhus har aktier i selskabet. Selskabets største aktionær er dog Gunnar Graa (GG), der har en samlet ejerandel på 20 % af stemmerne.

Selskabets ledelse har udtrykt beklagelse over, at der er så få af selskabets aktionærer, der møder op, samt at det altid er Gunnar Graa, der dominerer aktiviteten på selskabets årlige generalforsamling. De vil gerne øge såvel aktionærernes fremmøde som deres aktivitet på generalforsamlingen, men kan vanskeligt se, hvordan det lige skulle kunne gøres.

6. Redegør for det corporate governance-problem, der kendetegner forholdet mellem aktionærer og bestyrelse, samt for de teoretiske begreber og problematikker, der kan forklare aktionærers manglende fremmøde og aktivitet.

- De studerende bør indledningsvist se, at spørgsmålet vedrører agent-principal-problemet, hvor selskabets aktionærer er principaler, og bestyrelsen er agenter. (Det vil være positivt, hvis de studerende yderligere anfører, at bestyrelsen derudover anses som principaler i forhold til direktionen, der i dette tilfælde vil være agenter.) Principalerne har et økonomisk incitament til at engagere sig i selskabet.
- Udfordringer for aktivt ejerskab, som de studerende som minimum bør identificere:
  - o Agentomkostninger
  - o Informationsasymmetri
  - o Free riding og collective action

På selskabets ordinære generalforsamling i april måned tog Gunnar Graa ordet. Han beklagede sig højlydt over, at bestyrelsen tilbage i efteråret ikke sendte ham det materiale, han bad om, vedrørende et eventuelt opkøb af en konkurrent. Han mente, at han som storaktionær var berettiget til at få sådanne informationer tilsendt, samt at deltage i ledelsens behandling af forslaget.

Selvom opkøbet ikke blev til noget, ville Gunnar Graa på generalforsamlingen alligevel gerne høre, hvad bestyrelsens planer var for eventuelle fremtidige virksomhedsovertagelser.

7. Tag stilling til Gunnars kritik, samt om han har krav på at få sit spørgsmål besvaret.

- De studerende skal indledningsvist fastslå, at selskabets aktionærers ret til at træffe beslutninger i selskabet udøves på generalforsamlingen, jf. SL § 76. Herudover har kapitalejere ikke løbende ret til at få indsigt i selskabets forhold (Krüger s. 414).
- Selvom større kapitalejere ofte får en orientering om vigtige forhold i børsnoterede selskaber (Krüger s. 414), nyder GG ikke særstilling i relation til de øvrige aktionærer i forhold til beslutninger om selskabets forhold.
- Aktionærernes spørgsmålsret følger af § 102.

- De studerende skal diskutere, om en besvarelse af GG's spørgsmål kan ske uden væsentlig skade for kapitalsekskabet. Da spørgsmålet vedrører eventuelle fremtidige virksomhedsøvertagelser, vil det øverste ledelsesorgan være berettiget til at afvise spørgsmålet med begrundelsen, at spørgsmålet vedrører sekskabet's forhold til konkurrenter (Krüger s. 415).

TGIF A/S havde primært beskæftiget sig med at arrangere fredagsbarer på landets universiteter og mindre koncerter. Sekskabet ville til for alvor at gøre sig bemærket i den danske musikbranche.

I efteråret 2017 fik Adam Ajstrup og Claus Cold den fremragende – syntes de selv – idé at stable en musikfestival på benene i Silkeborgs naturskønne omgivelser. Adam og Claus fremlagde idéen for bestyrelsen, og bestyrelsesmedlemmerne var alle (bortset fra Dorthe Ajstrup og Franz Friis – ”for vi ved jo ikke rigtig noget om moderne musik”) med på planerne.

Festivallen fik navnet ”Rock by the seaside” og blev planlagt til at ligge ugen efter Northside i Aarhus. Claus Cold fik hovedansvaret for festivallen og bookede hurtigt Queens of the Stone Age, Liam Gallagher og N.E.R.D. (der var heldigvis lidt rabat at få, nu de alligevel var i Danmark til Northside) og en række mindre bands.

Billetsalget var ikke helt, som TGIF A/S kunne have ønsket (i januar var kun 25% af billetterne solgt), og sekskabet's likviditet var presset, da flere kunstnere ønsker et forskud på deres honorar. I marts måned 2018 afholdtes et bestyrelsesmøde på initiativ fra Emil Eskildsen og Franz Friis. Emil Eskildsen var særligt bekymret for sekskabet's likviditet, og om der kunne nå at blive solgt nok billetter til at nå ”break even”-punktet. Dorthe Ajstrup forholder sig lidt passiv – hun stoler på sin søns beslutninger. Claus Cold virker glad og optimistisk, og bestyrelsen foretager sig ikke yderligere.

”Rock by the seaside” bliver afviklet med kun 45% solgte billetter (”break even”-punktet var 65%), Liam Gallagher har tømmermænd fra Northside, og festivallens øl- og madboder har nærmest ingen besøgende.

Måneden efter afviklingen af ”Rock by the seaside” begærer sekskabet's kreditorer TGIF A/S konkurs, da TGIF A/S hverken har betalt alle kunstnerne eller festivallens øl- og madleverandører.

Kurator anlægger derefter erstatningssøgsmål mod den samlede ledelse.

8. Tag stilling til erstatningssøgsmålet og om det evt. kan komme på tale at anvende SL § 363. (Ved besvarelsen af opgaven skal der ikke tages stilling til medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmers eventuelle ansvar)

- Spørgsmålet vedrører, hvornår ledelsen bør indse, at det vil være håbløst at fortsætte sekskabet's drift, og om ledelsens medlemmer kan ifalde ansvar for kreditorernes tab.
- Såvel direktion som bestyrelse skal bedømmes efter § 361.
- De studerende skal gennemgå og diskutere alle erstatningsbetingelserne:

- Tab: kan opgøres præcis – kreditorernes tilgodehavender hos TGIF
- Culpa: simpel uagtsomhed for alle ledelsesmedlemmerne – de studerende skal diskutere, om selskabets ledelse burde have indset, at det ville være håbløst at afvikle festivalen.
  - Resultatet bør være, at ledelsen har udvist culpa ved ikke at stoppe festivalen.
- Årsagssammenhæng: selskabet har ikke tjent nok på festivalen til at kunne betale kreditorerne → årsagssammenhæng
- Adækvans: det er værdifuldt for ledelsen, at hvis der ikke kommer nok besøgende på festivalen, vil selskabet mangle penge til at kunne betale kreditorerne
- Lempelse for Dorthe Ajstrup? Uvidenhed eller manglende kompetencer er ikke disculperende, men det *kunne* komme på tale at lempe ansvaret for Dorthe Ajstrup.
- Herudover eksisterer muligheden for at få sin mening ført til protokol efter SL § 128, stk. 2, såfremt man ikke er enig i en beslutning.
- Den gode besvarelse vil fremhæve dommene, der er læst til lektion 11 og 12: U.1998.1137H – Okstimest, U.1979.777V – Familiebestyrelsen I, U.2001.873H – Familiebestyrelsen II). Den første dom er særlig relevant vedr. det første spørgsmål, mens de to sidste domme kan anvendes til at diskutere, hvorvidt Dorthe Ajstrup (DA) kan få lempet ansvar efter § 363.

Kvalifikationsbeskrivelse

Formålet med faget er, at de studerende får de nødvendige forudsætninger for selvstændigt at kunne identificere og analysere selskabsretlige problemer og udarbejde velargumenterede løsninger herpå, samt kunne komme forslag til forebyggelse.

De studerende skal derfor i faget opnå følgende kompetencer:

- Kunne identificere de relevante selskabsretlige problemstillinger,
- Kende og forstå de selskabsretlige begreber
- Evne at finde og anvende de retskilder og/eller principper der skal tages i betragtning ved løsning af problemstillingerne
- Kunne deducere, og herunder argumentere overbevisende for, juridiske løsninger på problemet og i denne forbindelse navigere sikkert mellem de forskellige retskilder og principper, som kan være relevante for de selskabsretlige problemstillinger
- Kunne argumentere for forskellige måder, man kan forebygge forskellige selskabsretlige problemer på